

ทำไมบรรดาผู้นำจึงโกหก

Why Leaders Lie : The Truth About Lying in International Politics

เชษฐา พวงหัตถ์¹
นักวิชาการอิสระ

E-mail: puanghutchetta592@gmail.com

John J. Mearsheimer. (2010). **Why Leaders Lie: The Truth About Lying in International Politics** Oxford : Oxford University Press, 185 pp.

Lying is where you say something that you actually know is not true. Spinning is where you exaggerate the positive aspects of a situation and down play the negative aspects. If you were to ask President Obama, what's the state of the American economy, he would spin like crazy. He would tell you all the good things that are happening and he'd downplay the

215

ปีที่ 22
ฉบับที่ 3
ก.ย.
-
ธ.ค.
2559

negative things, but he would not lie to us because if he did the consequences would be very great if he was found out.

John J. Mearsheimer

นักการเมืองทั้งหลาย เป็นที่รู้จักกันทั่วไปว่าเก่งในเรื่องการใช้ภาษา และการฉ้อฉลด้วยภาษาเพื่อวัตถุประสงค์ของตน บรรดานักการเมืองที่ได้ รับการยกย่องว่าเก่งกาจจะใช้โวหารอันหวานหูเพื่อเรียกร้องความสนใจและ ระมัดระวังการพุดจาเพื่อหลีกเลี่ยงการตอบคำถาม รวมตลอดถึงการตอบ คำถามในลักษณะที่เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของตน หรือไม่ก็ร้อยเรียง คำถามใหม่เพื่อที่ว่าตนเองจะสามารถตอบคำถามตามที่ตนเองต้องการให้ถูก ถาม² ข้อสังเกตนี้ทำให้ประชาชนของประเทศต่างๆ พวกนี้ที่กักเอาว่า บรรดานักการเมืองมักไม่ซื่อสัตย์ต่อคนในเขตเลือกตั้งของตน³ นอกจากนี้ ฐานคิดร่วมอันหนึ่งก็คือถ้าพวกนักการเมืองและผู้นำในประเทศของตนพุด ความเท็จกับพลเมืองที่เป็นคนเลือกตั้งพวกตนอย่างสม่ำเสมอแล้ว แน่หนอน ว่าพวกเขาเหล่านั้นก็จะต้องพุดจาไปปดมดเท็จกับบรรดาผู้นำของชาติอื่นๆ ซึ่งไม่สามารถลงโทษการโกหกผ่านการเลือกตั้งได้เลย

หนังสือเรื่อง *Why Leaders Lie: The Truth About Lying in International Politics* ของจอห์น เจ. เมียสไซเมอร์ (John J. Mearsheimer) ได้ตั้งคำถาม สำคัญขึ้นมาชุดหนึ่งว่า การโกหกคืออะไร? การโกหกปรากฏทั่วไปใน การเมืองระหว่างประเทศใช่หรือไม่? ยิ่งกว่านั้น ถ้าบรรดาผู้นำของชาติไม่ พุดความจริงต่อกันแล้ว การทำเช่นนั้นเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของชาติหรือ ของตัวผู้นำ? แล้วถ้าผู้นำพุดเรื่องเท็จเพื่อผลประโยชน์ของชาติอย่างแท้จริง ละ พวกเราจะต้องไปแคร์อะไร? ในธรรมชาติของระบบระหว่างประเทศที่การ แข่งขันกันอย่างดุเดือดแต่ไม่มีรัฐบาลโลกที่ทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมของ รัฐ คำถามเหล่านี้ทั้งหมดล้วนมีความเกี่ยวข้องอย่างยิ่งกับการเมืองระหว่าง ประเทศ (international politics) ทั้งๆ ที่คำถามเหล่านี้มีความสมเหตุสมผล อย่างยิ่งและมีอิทธิพลอย่างมากต่อความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ แต่เมียสไซเมอร์ก็

พบว่า มีเอกสารจำนวนมากจำกัดมากในแวดวงรัฐศาสตร์ที่พูดถึงการโกหกกันระหว่างผู้นำทั้งหลายของรัฐต่างๆ เมียสไซเมอร์จึงได้เขียนหนังสือชื่อ *Why Leaders Lie* ขึ้นมาเพื่อนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับวิวัฒนาการของการโกหกและรูปแบบต่างๆ ทั้งหมดของการโกหก หนังสือเล่มนี้เป็นกรนำเสนอจุดเริ่มต้นของการพัฒนาโครงสร้างการวิเคราะห์เพื่อการวิจัยทางรัฐศาสตร์ต่อไป

หนังสือประกอบด้วยข้อถกเถียงเกี่ยวกับการโกหกและทฤษฎีทั่วไป (ไม่ใช่ทฤษฎีด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ) เกี่ยวกับการโกหก เมียสไซเมอร์วางเค้าโครงของประเภทต่างๆ ของการหลอกลวง ซึ่งครอบคลุมการสร้างข้อความเท็จขึ้นมาเพื่อกระตุ้นให้คนอื่นๆ เชื่อข้อความ (ที่ไปปดหมดเท็จ) นั้น การกุเรื่องขึ้นมาโดยใช้ข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อทรรศนะของผู้เล่าเรื่อง และละเว้นข้อเท็จจริงที่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของตนเอาไว้ [การทำให้สับสน (spinning)] รวมถึงการนำเสนอข้อมูลข่าวสารโดยตัดส่วนต่างๆ ซึ่งบุคคลเลือกที่จะไม่เปิดเผยถ้าหากไม่ถูกบีบ [การอำพราง (concealment)] ขณะที่ยังมีตัวอย่างที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งเกี่ยวกับพฤติกรรมดังกล่าวในชีวิตประจำวัน รวมถึงตลอดถึงกลวิธีซึ่งอาจจะถูกใช้เพื่อเป้าหมายทางการเมืองที่เป็นผลประโยชน์ส่วนตัว แต่เมียสไซเมอร์ก็ได้ยกตัวอย่างเฉพาะเมื่อมีการหลอกลวงเกิดขึ้นเพื่อเป้าประสงค์ทางยุทธศาสตร์เท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อการตอบสนองผลประโยชน์ของรัฐ เมียสไซเมอร์ได้จัดแบ่งประเภทของการโกหกในกิจการระหว่างประเทศออกเป็น 7 ประเภทที่มีลักษณะแตกต่างกัน การโกหกที่พูดเพื่อให้เกิดความได้เปรียบเหนือรัฐอื่น [การโกหกกันระหว่างรัฐ (inter-state lies)] การโกหกเพื่อโหมกระพือให้สาธารณชนเกิดความหวาดกลัวต่อกุญแจคำถาม [การโกหกเพื่อสร้างความหวาดกลัว (fear mongering)] และการปิดบังไม่ให้สาธารณชนและรัฐอื่นๆ รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่สามารถเป็นอันตรายต่อชาติ [การปิดบังทางยุทธศาสตร์ (strategic cover-ups)] การโกหกประเภทอื่นๆ ได้แก่ การไม่พูดความจริงเกี่ยวกับอดีตของประเทศเพื่อกุเรื่องของประเทศในทางบวกขึ้นมา [มายาคติชาตินิยม (nationalist myths)] และหลอกลวงว่าการกระทำทั้งหลายทั้งปวงเป็นการยึดมั่นในปทัสถานของเสรีนิยม/มนุษยธรรม [การสร้างควม

ชอบธรรมกับปฏิบัติการที่สวนทางกับปทัสฐานด้วยการโกหก (liberal lies) ประการสุดท้าย เมียสไซเมอร์กล่าวถึงการโกหกเพื่อสนับสนุนผลประโยชน์ของประเทศหรือกลุ่มทางสังคม [จักรวรรดินิยมทางสังคม (social imperialism)] และการโกหกเพื่อปกปิดนโยบายที่ไม่ประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลว ด้านนโยบาย [การปิดบังที่เลวทราม (ignoble cover-ups)]

การวิเคราะห์ของเมียสไซเมอร์ได้ตัดจักรวรรดินิยมทางสังคมและการปิดบังที่เลวทรามเนื่องจากทั้งสองอย่างนี้เป็นการโกหกเพื่อผลประโยชน์ของคนจำนวนแค่นหยิบมือในสังคม ไม่ใช่เพื่อรัฐทั้งหมด และเมื่อเป็นเช่นนั้น จึงไม่ใช่การโกหกทางยุทธศาสตร์ที่น่าสนใจก็คือเมียสไซเมอร์ไม่ได้นับรวม “การโกหกเพื่อลดความหวาดกลัวของภัยคุกคาม” (threat deflation) ซึ่งตรงข้ามกับการโกหกเพื่อสร้างความหวาดกลัว (fear mongering) ในการวิเคราะห์ของเขา และให้เหตุผลในการไม่นับรวมดังกล่าวว่าเป็นเพราะ “การโกหกทั้งสองแบบดังกล่าวไม่ค่อยปรากฏให้เห็น”⁴ ในการพิจารณาเกี่ยวกับรูปแบบการโกหก เมียสไซเมอร์ได้นำเสนอกรอบการวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจการโกหกและมีการยกตัวอย่างประกอบซึ่งส่วนใหญ่มาจากเหตุการณ์เมื่อไม่นานมานี้ในประวัติศาสตร์ หลังจากได้ถกเถียงเกี่ยวกับการโกหกประเภทต่าง ๆ ดังกล่าวพร้อมตัวอย่างแล้ว เมียสไซเมอร์ก็ได้ชี้ให้เห็นผลกระทบในทางลบของการโกหกที่มีต่อกิจการระหว่างประเทศ

เมียสไซเมอร์ให้ข้อสรุปว่าขณะที่การโกหกแม้จะปรากฏให้เห็นในการเมืองระหว่างประเทศ แต่ก็ไม่มีควมร้ายแรงอะไรมาก อย่างไรก็ตาม เมียสไซเมอร์กลับชี้ให้เห็นว่าบรรดานักการเมืองมีความเป็นไปได้มากกว่าที่จะโกหกพลเมืองของตนมากกว่าโกหกบรรดาผู้นำของประเทศอื่น ๆ แม้จะตระหนักว่ามีความเสี่ยงอย่างมากที่จะเกิดขึ้นจากการหลอกลวงดังกล่าว เมียสไซเมอร์เสนอว่าการหลอกลวงที่มีความร้ายแรงโดยรัฐทั้งหลายในกิจการระหว่างประเทศไม่เพียงแต่จะส่งผลกระทบซ้ำกับที่คาดหมายไว้และสร้างความเสียหายต่อรัฐหรือผู้นำเท่านั้น แต่ยังสามารถสร้างความเสียหายให้กับองคาพยพของการเมืองภายในประเทศอีกด้วย เนื่องจากการโกหกดังกล่าวอาจจะ “เอื้อต่อ

การทำให้เกิดวัฒนธรรมของความปลิ้นปล้อน (culture of dishonesty) ขึ้นมาได้⁵

ที่น่าสนใจก็คือ เมียสไซเมอร์ยืนยันว่า ชาติต่าง ๆ มักจะให้อภัยบรรดาผู้นำของตนที่โกหกถ้าหากว่าการกระทำทั้งหลายทั้งปวงของผู้นำนั้นมีผลให้เกิดความสำเร็จ ขณะที่ผู้นำที่โกหกเหล่านั้นจะถูกลงโทษถ้าหากว่าการโกหกนั้นนำไปสู่ความล้มเหลว เมียสไซเมอร์ให้ข้อสรุปว่า บางทีสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องมากที่สุดก็คือ การโกหกเพื่อสร้างความหวาดกลัว (fear mongering) น่าจะยังคงเป็นลักษณะอย่างหนึ่งในวาทกรรมแห่งชาติของสหรัฐอเมริกาเพื่อการให้ได้ว่าซึ่งการสนับสนุนให้มีทางเลือกเพิ่มขึ้นในทำสงคราม⁶ ข้อสังเกตนี้ น่าจะได้รับการลอกเลียนแบบในชาติอื่นๆ ซึ่งกำลังทหาร อาวุธยุทโธปกรณ์ หรืองบประมาณได้ถูกนำมาใช้เพื่อตอบโต้ภัยคุกคามที่ไม่มีอยู่จริง

หนังสือ *Why Leaders Lie* ประกอบด้วยเนื้อหาหลายส่วนซึ่งควรจะถูกนำมาวิพากษ์วิจารณ์ ประการแรก จากการที่มีประมุขของรัฐและนักการทูตจำนวนหนึ่งเป็นผู้หญิง เมียสไซเมอร์จะต้องมีความระมัดระวังในเรื่องกรณีศึกษาที่เป็นข้อเท็จจริงหรือฉากทัศน์ที่เป็นสมมติฐาน (hypothetical scenarios) ซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้หญิงที่อยู่ในตำแหน่งดังกล่าว มากกว่าที่จะเป็นเรื่องของผู้ชายแต่อย่างใด ประการที่สอง เป็นการยากเอาการทีเดียวที่จะให้การสนับสนุนข้อเสนอมของเมียสไซเมอร์ที่ว่าประเด็นทางด้านเศรษฐกิจและทางด้านสิ่งแวดล้อมเป็น “การเมืองระดับล่าง” (low politics)⁷ เนื่องจากการได้รับความไว้วางใจน้อยมากและ “เงินเดิมพันที่ต่ำ” (low stakes) เมื่อรัฐต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว⁸ ส่วนใหญ่แล้วการเมืองระหว่างประเทศเป็นเรื่องของปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่างๆ และมักจะทำให้ความสำคัญกับเรื่องของอำนาจทางทหาร (military power) แต่ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ประเด็นต่างๆ ทางด้านเศรษฐกิจและทางด้านสิ่งแวดล้อมได้กลายเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะในบรรดารัฐที่ให้การสนับสนุนด้านอาหาร น้ำ และงบประมาณมีความสำคัญมากกว่าเรื่องของการพัฒนาขีดความสามารถทางทหาร

ตามที่เมียสไซเมอร์ได้ให้ข้อสังเกตไว้ก็คือ หนังสือเล่มนี้ไม่ได้ให้คำตอบทั้งหมดเกี่ยวกับการโกหกในการเมืองระหว่างประเทศ รวมตลอดถึงไม่ได้ นำเอารูปแบบทั้งหมดของการโกหกในการเมืองระหว่างประเทศมาพิจารณา แต่เป็นการให้ความสำคัญกับการโกหกเพื่อเป้าประสงค์ทางยุทธศาสตร์ที่เป็นผลประโยชน์ของชาติโดยตัดเรื่องการโกหกเพื่อเป้าประสงค์อื่นๆ ออกไปเมื่อเป็นเช่นนั้น ชื่อที่เหมาะสมมากกว่าของหนังสือเล่มนี้น่าจะเป็นการโกหกเพื่อชาติ (*lying for the nation*) ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นสาระสำคัญของหนังสือมากกว่า นอกจากนั้น หนังสือเล่มนี้พยายามที่จะเริ่มต้นด้วยการถกเถียงที่อยู่ในแวดวงวิชารัฐศาสตร์และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมตลอดถึงกระตุ้นให้เร่งทำการวิจัยบนพื้นฐานของสิ่งที่เมียสไซเมอร์นำเสนอ—ซึ่งแน่นอนว่าเป็นเป้าหมายที่เมียสไซเมอร์ประสบความสำเร็จในหนังสือเล่มนี้ วิชารัฐศาสตร์น่าจะได้รับประโยชน์มากขึ้นจากการแบ่งประเภทการโกหกของเมียสไซเมอร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเอาข้อมูลเชิงปริมาณมาใช้เพื่อทำความเข้าใจเรื่องของการโกหกในกิจการระหว่างประเทศ

เมียสไซเมอร์ได้เขียนหนังสือที่แม้จะเป็นเรื่องที่มาจากงานวิจัย แต่การใช้ภาษาที่กระชับกลับเป็นการสร้างความบันเทิงให้กับผู้อ่านทั่วไปในวงกว้าง⁹ หนังสือเล่มนี้ของเมียสไซเมอร์เป็นการหยิบยกเอาเรื่องที่ไม่มีการพูดถึงในแวดวงวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยมีทั้งโครงสร้างทางทฤษฎีและกรณีศึกษานำเสนอ ขณะเดียวกันหนังสือเล่มนี้ยังสร้างความเพลิดเพลินในการอ่านให้กับคนอ่านที่ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ พูดให้ชัดเจนกว่านี้ก็คือ หนังสือเรื่อง *Why Leaders Lie* ของเมียสไซเมอร์เล่มนี้ควรได้รับการแนะนำให้ทั้งนักศึกษาและนักวิชาการวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอ่าน อีกทั้งพลเมืองทั้งหลายก็อาจจะได้รับประโยชน์ถ้าบรรดาที่ปรึกษาทางการเมืองของชาติให้ความใส่ใจอย่างจริงจังกับคำเตือนของเมียสไซเมอร์

เชิงอรรถ

- ¹ อติตอาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ปัจจุบันเป็นนักวิชาการอิสระ
- ² สำหรับบทนำเกี่ยวกับโวหารทางการเมือง ดู Katherine McCabe, 'Climate-change rhetoric: A study of the persuasive techniques of President Barack Obama and Prime Minister Julia Gillard', *Australian Journal of Communication* 39(2) (2012):35-58.
- ³ แอนดรู เลห์ (Andrew Leigh) ซึ่งเป็นอดีตศาสตราจารย์ด้านเศรษฐศาสตร์และปัจจุบันเป็นนักการเมืองของประเทศออสเตรเลีย ได้นำเสนอการศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับความไว้วางใจ (trust) ในตัวบรรดาผู้นำทางการเมืองในประเทศออสเตรเลียและในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการสำรวจมติสาธารณะอย่างน่าสนใจ ดูเอกสารของเลห์ได้จาก <http://andrewleigh.org/pdf/PrincesNewClothes Ch2.pdf> และดู Susan J Pharr, Robert D. Putnam and Russell J Dalton's 2000 paper, 'A Quarter-Century of Declining Confidence' in the *Journal of Democracy* 11(2), 2000:5-25. นักเขียนทั้ง 3 คนได้พบว่า พลเมืองทั้งหลายในชาติที่มีบรรดาบทบาทนำนั้นเริ่มไว้วางใจในตัวนักการเมืองทั้งหลายของตน
- ⁴ Mearsheimer, p.151
- ⁵ Ibid., pp.139-140.
- ⁶ Ibid., pp.142-143
- ⁷ "การเมืองระดับบน" หรือ "high politics" เป็นเรื่องเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความอยู่รอดของรัฐ อย่างเช่นความมั่นคงของชาติหรือสวัสดิการ ขณะที่ "การเมืองระดับล่าง" หรือ "low politics" เป็นเรื่องเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ที่มีความสำคัญต่อความอยู่รอดของชาติน้อยกว่า อย่างเช่นประเด็นทางสังคม การแบ่งการเมืองเป็นคู่ตรงข้ามแบบที่มีที่มาย้อนหลังไปที่โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) และได้มีการนำไปใช้มากขึ้นในช่วงสงครามเย็น เมื่อปัญหาเรื่องความมั่นคงระหว่างประเทศและความเป็นไปได้ที่จะเกิดสงครามนิวเคลียร์เป็นประเด็นทางการเมืองที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง
- ⁸ op.cit., p.45
- ⁹ สำหรับหนังสือที่ใช้ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในลักษณะที่อ่านแล้วสนุกแบบเดียวกันและคนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ ดู Dan Drezner, *Theory of International Politics and Zombies* (Princeton University Press, 2011)

